

Η απολυτότητα της γραμμής του Γιάννη Κολιού

Εν αρχή ην «Η Δίκη» του Τσέχου, γερμανόφωνου συγγραφέα εβραϊκής καταγωγής Φραντς Κάφκα(1883-1924).

Άρχισε να γράφεται το 1914 και δημοσιοποιήθηκε, παρά τις αντιρρήσεις του συγγραφέα του που ήθελε να καούν τα ημιτελή χειρόγρατά του, μετά το θάνατό του από το φίλο του Μαρκ Μπροντ το 1925.

Αποτυπώνει με τα εργαλεία της αφήγησης του μοντέρνου, το όνειρο και το θραύσμα, τη σύγχρονη ιστορία της κατάρρευσης ενός άδολου ανθρώπου μέσα στους άτεγκτους μηχανισμούς μιας δόλιας εξουσίας.

Παρουσιάζει ως «τραγική ειρωνεία» την περιπέτεια ενός καθόλα συνηθισμένου και προσαρμοσμένου στο σύστημα ατόμου, διευθυντικού στελέχους μιας τράπεζας μάλιστα, που βλέπει όλη του τη ζωή να ανατρέπεται, όταν πέφτει θύμα μιας δικαστικής πλάνης.

Η Αντιγόνη του Σοφοκλή αναδύεται ξανά από το πείσμα του ήθους του.

Ο Ζαρατούστρα του Νίτσε αναδεικνύεται μέσα στην ισοπέδωση του υποκειμένου σε «ζώο αγέλης».

Η αποφθεγματική, ρυθμική γλώσσα του σμιλεύεται με σύντομες φράσεις, σκέψεις, αφορισμούς και ενδελεχεί παρατηρήσεις για το πραγματικό και το φαντασιακό του διεφθαρμένου «κόσμου του πατέρα» όπου κινείται ο ήρωάς του Γιόζεφ Κ. Θα μπορούσαν να αποτελούν τμήμα ενός προσωπικού ημερολογίου.

Είναι η πρώτη ύλη πάνω στην οποία σχεδιάζονται, αποτυπώνονται με το μελάνι και χαράζονται με οξέα τα έργα του εικαστικού καλλιτέχνη Γιάννη Κολιού. Γκρίζοι και μαύροι τόνοι, που σπάνια λούζονται από μια στενή δέσμη φωτός, μεταφέρουν την αποπνικτική ατμόσφαιρα του αδίκως φερόμενου ως υπόδικου.

Οι απλές και λιτές φιγούρες καθώς και τα σχήματα του ρώσικου κονστρουκτιβισμού ορίζουν το χώρο και τις μορφές. Μεταδίνουν έτσι με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον εγκλωβισμό του ανθρώπου στα γρανάζια μιας ολότελα ανούσιας γραφειοκρατίας όπου αυτός σχηματοποιείται σταδιακά σε ένα αφηρημένο και

απρόσωπο, ανίκανο να αντισταθεί, εξάρτημά της, ως μια γραμμική μεμονωμένη φιγούρα ή ένα σχηματοποιημένο μαζικό γράφημα.

Τα σκληρά, επίπεδα χαρακτηριστικά της «Νέας Πραγματικότητας» στη Γερμανία του Μεσοπολέμου χρησιμοποιούνται για να αποδώσουν τις ζωώδεις και ψυχρές φιγούρες των δημίων και των βασανιστών και των δεσμοφυλάκων αλλά και εκείνων «που κοιτάζουν τον κόσμο αλλά δεν τον βλέπουν»

Στη «Δίκη του Γιόζεφ Κ.» ο Γιάννης Κολιός εισδύει στο προφητικό δράμα του συγγραφέα της. Μεταφέρει την επερχόμενη απειλή μιας τεχνοκρατικής και ψυχρής αντίληψης του κόσμου και των πλασμάτων της που συνεχίζει να πλανάται και μετά την καταστροφική επήρεια του 2^{ου} Μεγάλου Πολέμου και του λεγόμενου Ψυχρού Πολέμου που ακολούθησε πάνω από ολόκληρη την υφήλιο.

Πυκνώνει τα γνωρίσματά της σε γεωμετρικούς, καθαρά περιγεγραμμένους, διαγώνιους, κάθετους και οριζόντιους σκοτεινούς όγκους, ανορθόδοξες προοπτικές και κενές, λευκές επιφάνειες.

Προτάσσει την αλήθεια που διέβλεπε ο Κάφκα μέσα στο σκοτάδι ως μήνυμα αυτογνωσίας και αντίδοτο της εκτυφλωτικής και παραπλανητικής λάμψης των εκτυφλωτικών προβολών των καιρών μας.

*Λήδα Καζαντζάκη,
Ιστορικός τέχνης*